

Asia: OM 17/41/2015

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Yleisiä huomioita

Lausuntonne

Energiateollisuus ry keskittyy lausunnossaan esittämään huomioita valituslupaa koskevasta 12 luvusta.

1 luku (Yleiset säännökset)

Lausuntonne

-

2 luku (Valitus hallintopäätöksestä)

Lausuntonne

-

Luvussa säädettäisiin myös toimivaltaisesta hallinto-oikeudesta (5 §). Onko pykälä mielestänne riittävän yksiselitteinen ja täsmällinen?

-

Lakiin ehdotetaan uutta säännöstä asiakokonaisuuden yhdistämisestä hallinto-oikeudessa (6 §).

-

Mahdolliset lisäkommenttinne

-

3 luku (Valituksen tekeminen)

Lausuntonne

-

4 luku (Muu hallintolainkäyttöasia)

Lausuntonne

-

5 luku (Puhevalta ja avustajan tai asiamiehen käyttäminen)

Lausuntonne

-

6 luku (Asian käsittely ja selvittäminen)

Lausuntonne

-

Luvussa säädettäisiin päätöksen tehneen viranomaisen velvollisuudesta antaa tuomioistuimen pyynnöstä lausunto sakon uhalla (8 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

-

Säännös selvityksen rajoittamisesta olisi uusi (12 §).

-

Mahdolliset lisäkommenttinne

-

Luvussa säädettäisiin myös eri selvityskeinoista. Uusia selvityskeinoja olisivat suullinen valmistelu ja tarkastus.

Suullinen valmistelu (13 §)

-

Mahdolliset lisäkommenttinne

-

Tarkastus (15 §)

-

Mahdolliset lisäkommenttinne

-

Luvussa olisi säännös järjestyssakon tuomitsemisesta tuomioistuimen arvoa loukkaavan kirjallisen aineiston toimittamisen perusteella (20 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta? Pitäisikö tuomioistuimen varoittaa kirjallisen aineiston toimittajaa ennen sakon tuomitsemista?

-

7 luku (Suullinen käsittely)

Lausuntonne

-

8 luku (Hallintotuomioistuimen päätöksenteko)

Lausuntonne

-

9 luku (Tiedoksianto)

Lausuntonne

-

Ehdotuksen mukaan ainoastaan velvoittavat päätökset, joiden tiedoksisaannista alkaa kulua muutoksenhaku-aika tai muu vastaanottajan oikeuteen vaikuttava määräaika, tulisi antaa tiedoksi todisteellisesti (1 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

-

10 luku (Oikeudenkäyntikulut)

Lausuntonne

-

11 luku (Päätöksen korjaaminen ja täydentäminen)

Lausuntonne

-

Säännös päätöksen täydentämisestä olisi uusi (2 §).

-

Mahdolliset lisäkommenttinne

-

12 luku (Valitus hallintotuomioistuimen päätöksestä)

Lausuntonne

Energiateollisuus ry pitää erittäin kannatettavana sitä, että esityksessä ei ehdoteta valituslupasäätelyä markkinaoikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Markkinaoikeuden energiamarkkinoita koskevat päätökset ovat energia-alan kannalta erittäin

merkityksellisiä, joten niistä on usein tarpeen voida hakea ratkaisu myös korkeimmasta hallinto-oikeudesta ilman valituslupaa.

Esitys liittyy merkittäväällä tavalla ehdotettuun ympäristönsuojelulain valituslupajärjestelmään, jonka mukaan Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituslupaa haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (jonka esitetty laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa korvaa) säädetään. Hallinnon oikeudenkäyntejä koskevalla yleissääntelyllä on suuri merkitys ympäristölupia tarvitsevien toiminnanharjoittajien oikeusturvalle. Näiden toiminnanharjoittajien joukossa on ns. direktiivilaitoksia, joita koskevat ympäristölupasääntelyssä parhaan käyttökelpoisen tekniikan päätelmät ja vaatimukset sekä tulkinnat ja niistä johtuvat lupamääräykset voivat olla erittäin merkittäviä ja johtaa haastaviin prosesseihin. Olisi perusteltua, että direktiivilaitosten ympäristölupasiat voitaisiin aina käsitellä KHO:ssa.

Valitusluvan myöntämisen perusteita koskevan 5 §:n yksityiskohtaisia perusteluita tulisi täydentää. Ennakkoratkaisun tarve voi olla käsillä esimerkiksi silloin, kun lupaviranomainen soveltaa uutta päätöksen sisältöön vaikuttavaa teknistä sääntelyä. Ennakkoratkaisun tarve voisi myös olla käsillä silloin, kun kyse on harvinaisesta mutta merkittävästä toiminnasta. Tällaista toimintaa koskeva oikeuskäytäntö tuskin muodostuu laajaksi, mutta ratkaisuilla on juuri kyseiselle toiminnalle suuri merkitys.

Painava syy voi liittyä esimerkiksi ratkaisun ja sen vaikutusten yhteiskunnalliseen merkittävyyteen, taloudelliseen merkitykseen hakijan tai muun asianosaisen kannalta tai lupamääräysten selkeyteen ja noudatettavuuteen. Erityisesti tällä on merkitystä ympäristölupavalituksissa ja muissa hallintovalituksissa. Ympäristölupavalitukset ovat hallintovalituksia, jolloin hallintotuomioistuin voi muuttaa lupapäätökseen otettuja lupamääräyksiä. Kun uusista lupamääräyksistä ei yleensä etukäteen kuulla toiminnanharjoittajaa, on mahdollista, että uusi lupamääräys ei ole teknisesti toteutettavissa tai on muulla tavalla yhteensopimaton kokonaisuuden kanssa. Myös tällaiset tilanteet pitää voida ottaa huomioon valituslupaharkinnassa erityisen painavana syynä. Usein tapauskohtainen painavuus kytkeytyy myös lain yhtenäiseen tulkintaan, kun epäyhtenäinen lupakäytäntö vaikuttaa samalla toimialalla toimivien keskinäiseen kilpailuun.

Lisäksi painavan syyn pitäisi olla käsillä silloin, kun valitukset liittyvät luvan tarpeeseen tai ympäristölupamuutokseen. Tällaisia tilanteita voi syntyä esimerkiksi sovellettaessa naapurussuhdelain mukaista lupatarvetta tai muutettaessa laitoksen toimintaa tai tekniikkaa.

Ympäristölupa- ja vesilupa-asiat käsitellään Vaasan hallinto-oikeudessa. Kun hallinto-oikeus olisi jatkossa viimeinen tuomioistuin useimpien asioiden osalta, tulee hallinto-oikeuden resurssit ja asiantuntemus turvata. Hyvä resursointi hallinto-oikeuksissa vähentää myös tarvetta asioiden viemiseen KHO:een.

Valituslupajärjestelmän laajentamisen käyttöönoton yhteydessä on tarkasteltava mahdollisuutta säätää valitusluvan ratkaisemisen enimmäiskäsittelyajasta. Korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyajat ovat pitkiä, mikä sinällään on merkittävä puollonkaula lainvoimaisten lupien saamisessa. Valituslupien ratkaiseminen nopeasti ja ennakoitavassa ajassa edesauttaa ongelmaa osaltaan.

Esityksen perusteluissa ei nähdäksemme tarpeeksi korosteta sitä, että valituslupaharkinnassa pitäisi kohdella yksityisiä asianosaisia ja viranomaisista tasapuolisesti. Viranomaisen valituksia ei tulisi automaattisesti pitää perusteltuina yleisen edun kannalta tai merkityksellisinä oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaamisen kannalta.

Ehdotuksen mukaan uudessa yleislaissa olisi pääsääntönä, että hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan (1 §). Tarvittaessa poikkeuksista säädettäisiin jatkossa erikseen. Ehdotus valituslupamenettelystä pääsääntönä poikkeaisi voimassa olevasta laista.

-

Mahdolliset lisäkommentit

-

Hallintopäätöksen tehneellä viranomaisella ei nykyisten yleissäännösten mukaan ole valitusoikeutta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Viranomaiselle ehdotetaan valitusoikeutta tilanteessa, jossa ensi asteen hallintotuomioistuin on kumonnut sen päätöksen tai muuttanut sitä (3 §). Ehdotus päätöksen tehneen viranomaisen valitusoikeudesta poikkeaisi voimassa olevasta laista.

En ota kantaa

Mahdolliset lisäkommentit

-

13 luku (Ylimääräinen muutoksenhaku)

Lausuntonne

-

Kantelu ylimääräisenä muutoksenhakekeinona ehdotetaan poistettavaksi. Nykyiset kanteluperusteet yhdistettäisiin purkuperusteisiin (5 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

-

Luvussa ehdotetaan nimenomaista säännöstä ylimpien laillisuusvalvojen oikeudesta hakea purkaa lainvoimaiseen päätökseen (6 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

-

Ehdotuksen mukaan muun hakijan kuin viranomaisen olisi päätöksen purkamista koskevassa asiassa käytettävä lainoppinutta avustajaa (6 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

-

14 luku (Päätöksen täytäntöönpano ja hallintotuomioistuimen väliaikaiset määräykset)

Lausuntonne

-

Oikeudenkäymiskaareen ehdotettujen muutosten johdosta yleisiltä tuomioistuimilta poistuisi toimivalta antaa turvaamismääräyksiä hallintolainkäyttöasioissa. Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

-

15 luku (Voimaantulo)

Lausuntonne

-

Liitelait

Mahdolliset kommenttinne

Kommenttimme ei liity liitelakeihin vaan esitykseen eräiden ympäristöä koskevien hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta. Kyseisen esityksen osalta olisi syytä harkita sekä hallituksen esitystekstin että lakitekstin päivittämistä vastaamaan tämän hallintoasioiden oikeudenkäyntejä koskevan yleislain termejä. Erityisesti pitäisi harkita, miten näiden kahden hallituksen esityksen sisällöt liittyvät toisiinsa. Myös ympäristöasioiden valituslupajärjestelmää koskevat kommentit tulisi ottaa huomioon tämän esityksen jatkovalmistelussa.

Yksityiskohtaisia huomioita

Tekniset huomionne

-

Rytkönen Tuomas
Energiateollisuus ry